

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vyměření daně podle pomůcek v rozhodnutích Ústavního soudu

V dnešním článku bych se rád věnoval problematice vyměření daně dle pomůcek, která byla již několikrát rozhodována i na půdě Ústavního soudu. Jedná se zejména o skutečnost, že stanoví-li správce daně podle ust. § 31 odst. 5 daňového řádu daňovou povinnost, musí stanovit, byť pomocí pomůcek, nejen příjmy, ale i přiměřené výdaje.

V dnešním článku bych se rád věnoval problematice vyměření daně dle pomůcek, která byla již několikrát rozhodována i na půdě Ústavního soudu. Jedná se zejména o skutečnost, že stanoví-li správce daně podle ust. § 31 odst. 5 daňového řádu daňovou povinnost, musí stanovit, byť pomocí pomůcek, nejen příjmy, ale i přiměřené výdaje. Uvedený závěr je obsažen ve dvou rozhodnutích Ústavního soudu z posledních dvou let, a to v rozhodnutí vedeném pod spisovou značkou IV. ÚS 179/01 a rozhodnutí ÚS 273/02.

Právě v rozhodnutí vedeném pod spisovou zn. ÚS 273/02 ze dne 21. října 2002 je výslovně uvedeno: „...při volbě pomůcek je správce daně vázán také ust. § 46 odst. 3 zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě daní a poplatků („daňový řád“). Stanoví-li tedy správce daně podle ust. § 31 odst. 5 daňového řádu daňovou povinnost, musí stanovit, byť pomocí pomůcek, nejen příjmy, ale i přiměřené výdaje, a s ohledem na cit. ust. § 46 odst. 3 daňového řádu musí přihlédnout i k dalším okolnostem, z nichž plynou výhody pro daňový subjekt, a to i když nebyly tímto uplatněny. Takovými dalšími výhodami, kromě již zmíněných přiměřených výdajů, je zohlednění např. nezdanitelných částek základu daně dle ust. § 15 zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ale i jiné skutečnosti, např. za jakých podmínek daňový subjekt podniká, v jakém oboru činnosti podniká, v jaké lokalitě má umístěnu provozovnu apod.

Z uvedeného tedy plyne, že v případě, kdy správce daně nesplnil svoji zákonnou povinnost vyplývající z ust. § 46 odst. 3 daňového řádu (Stanoví-li správce daně základ daně a daň podle pomůcek, které má k dispozici nebo které si opatřil, přihlédne také ke zjištěným okolnostem, z nichž vyplývají výhody pro daňový subjekt, i když jím nebyly za řízení uplatněny.), postavil účastníka daňového řízení do nedůvodně nerovného postavení, které je v rozporu s čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

V případě nerespektování ustanovení § 46 odst. 3 daňového řádu nelze již v žádném případě nahradit v přezkumném řízení.

Ústavním soud v tomto případě tedy došel k závěru, že „při každém takovém zásahu je nutno respektovat čl. 4 odst. 4 Listiny o povinnosti šetřit v těchto případech smyslu základních práv, mezi která právo vlastnické nepochybně patří. Připouští-li tedy zákon dvě možná řešení, pak v oblasti veřejného práva je vždy nutné ctít zásadu „in dubio mitius“.“ (cit. ÚS 273/02).

Další články:

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)